

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 83. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359847952/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Valgstægtskaberne har han studeret den hemmelighedsfulde og uimodstaaelige Tiltrækning og Frastødning, hvoraf Sjælenes indbyrdes Forhold bestemmes, ligesom Stoffernes i Kemien. Denne Bog indeholder en Slags naturfilosofisk Betragtning af Liden-skaben; Goethe efterviser dens Opstaaen, dens magiske Magt som dunkel Naturkraft, dens Grunden i vor Sjæls ubevidste Dybder.

Der var da gjort et Forsøg paa at forstaa Tiltrækningen som Elskov, idet den var fremstilt jævnsides med Tiltrækningen som den forefindes udenfor Menneskeverdenen; men der var endnu et Skridt at gøre. Man havde indfattet Elskoven i en stor Samstilling; det næste Skridt var at man gav sig til at opløse den selv. Dette Hverv tilfaldt hin grublende og oprevue Slægt. Hvor forskelligt man end hidtil havde opfattet Kærligheden, dens Aarsager og dens Følger, om én Ting havde man været enig, nemlig om at tage Følelsen som noget Givet, noget, man vidste hvad var, det vil sige, som noget Enkelt. Først nu begyndte man at betragte den som noget Sammensat og forsøgsvis at opløse den i sine Elementer. I *Adolphe* og i hele den Literatur, som slutter sig til denne Bog, er nøje agtet paa hvormange Dele, hvormange Gran af Venskab, af Hengivenhed, af Forfængelighed, af Ærgerrighed, af Beundring, af Agtelse, af sanselig Tiltrækning, af Haab, af Indbildning, af Skuffelse, af Had, af Lede, af Begejstring, af forstandig Beregning o. s. v., der for hver af de to Parters Vedkommende er i det blandede Sammensatte, de benævner deres Kærlighed. Ved en saadan Opløsning af Følelsen tabte den sit overnaturlige Præg og ophørte at forgudes. Istedendfor dens Poesi fik man dens Psykologi. Det gik som naar man retter Kikkerten paa en Stjerne, dens Straaler forsvinder, man ser blot det astronomiske Legeme; men hvor man før i den lysende Fuldmaane kun saa en blank og skinnende Skive med et altid uforandret Aasyn, der øjner man nu en Mangfoldighed af Bjerge og Dale.

I det Øjeblik man virkelig vilde forstaa Følelsen, fæstedes Opmærksomheden nødvendigvis langt mindre paa dens første Opvaagnen, som alle Jordens Digtere fra Arildstid havde besunget og forgudet, end paa, hvad der senere hændte, dens Varighed, dens Ophør. I de Tragedier, som hos de forskellige Folkeslag er ligesom dette Folks Hymner til Kærligheden, følger de Elskendes Død hurtigt paa Elskovens første Blomstring. Romeo ser Julie,